

здійснюються шляхом застосування діючих норм відповідної галузі права з поступовим посиленням методів впливу до правопорушників адекватно їх поведінці з додержанням принципів справедливості й гуманізму.

Заходи щодо постійного послаблення криміногенного впливу на сім'ю і неповнолітніх на регіональному і районному рівнях передбачають розробку рекомендацій по забезпеченню захисту і стабілізації сім'ї, наданню їй різних видів підтримки.

З упевненістю можна стверджувати, що держава повинна ефективно реагувати на випадки насильства в сім'ї та забезпечувати повну реабілітацію тих, хто пережив це насильство. На мою думку, головне завдання сьогодні - не ліквідація наслідків насильства в сім'ї, а його попередження. Необхідними заходами з попередження сімейно-побутового насильства, насамперед, повинні бути популяризація Закону України «Про попередження насильства в сім'ї», стимулювання як громадськості, так і органів влади та місцевого самоврядування до його більш широкого застосування, і зрештою, підвищення рівня ознайомленості громадян з їх природними і охоронюваними законом правами.

ПРОФІЛАКТИЧНИЙ ОБЛІК ТА ПОРЯДОК ЗНЯТТЯ З ПРОФІЛАКТИЧНОГО ОБЛІКУ ОСІБ, ЩО ВЧИНИЛИ НАСИЛЬСТВО В СІМ'Ї

Корольчук В.В., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, ст.науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС

Спеціальним заходом попередження насильства в сім'ї є взяття на профілактичний облік та зняття з профілактичного обліку членів сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї.

На профілактичний облік члени сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї, ставляться тільки після винесення їм дільничним інспектором міліції або працівником кримінальної міліції у справах дітей офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї.

Організація проведення індивідуально-профілактичної роботи служби дільничних інспекторів міліції визначена розділом 13 Наказу МВС від 11.11.2010 № 550 «Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України» (далі – Положення № 550-2010).

Профілактичний облік - це комплекс заходів щодо запобігання, попередження, фіксації та припинення протиправних дій, а також взяття на облік та накопичення відомостей щодо категорії осіб, які

проживають на адміністративній дільниці та підлягають контролю з боку дільничного інспектора міліції.

Відомості про осіб, які беруться на профілактичний облік (далі – підоблікові особи), заносяться до журналу реєстрації підоблікових осіб (додаток 5 до Положення № 550-2010).

Відомості про осіб, щодо яких здійснюється профілактична робота дільничними інспекторами міліції, заносяться до інтегрованих інформаційно-пошукових систем органів внутрішніх справ.

Журнал реєстрації підоблікових осіб ведеться в електронному вигляді відповідно до визначеної форми. За відсутності персонального комп'ютера інформація заноситься в письмовій формі до зазначеного журналу, виготовленого друкарським способом.

Ведення зазначеного журналу покладається на працівників відділу (сектору) дільничних інспекторів міліції міськрайоргану внутрішніх справ.

У дільничного інспектора міліції в електронному вигляді зберігаються відомості про підоблікових осіб, які проживають на території адміністративної дільниці.

Особи, які вчинили насильство в сім'ї стосовно інших членів сім'ї і перебувають на профілактичному обліку, знімаються з профілактичного обліку в разі: а) закінчення терміну перебування на профілактичному обліку (згідно із Законом України «Про попередження насильства в сім'ї» - один рік після останнього факту вчинення насильства в сім'ї); б) винесення судом вироку про притягнення члена сім'ї, який вчинив насильство в сім'ї, до кримінальної відповідальності у вигляді позбавлення волі; в) тривалості (понад один рік) відсутності за місцем проживання; г) смерті такої особи.

Складання адміністративного протоколу у випадках вчинення насильства в сім'ї здійснюється згідно зі ст. 255 КУпАП, складати протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені ст. 173-2, мають право уповноважені на те посадові особи органів внутрішніх справ – дільничні інспектори міліції (а у випадку вчинення цього виду насильства – інспектори кримінальної міліції у справах дітей). Протокол повинен бути складений відповідно до вимог ст. 256 КУпАП та Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах внутрішніх справ (затверджено Наказом МВС України від 04.10.2013 року №950 «Про питання щодо застосування адміністративного законодавства України органами внутрішніх справ України») у двох екземплярах, один з яких під розписку вручається особі, яка вчинила насильство в сім'ї, інший направляється до суду. Керуючись положеннями ст. 259 КУпАП, з метою складення протоколу за вчинення насильства в сім'ї, у разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складання протоколу є обов'язковим, порушник може бути

доставлений в міліцію. Також протягом тривалого часу працівниками міліції адміністративне затримання як захід адміністративного припинення використовувалося з метою вилучення особи, що вчинила насильницькі дії, з сім'ї. Проте таке затримання максимально могло тривати лише 3 години, після чого працівники міліції зобов'язані були звільнити особу.

Механізм взаємодії дільничних інспекторів міліції та кримінальної міліції у справах дітей зі слідчими підрозділами щодо інформування про факти внесення повідомлень про вчинення насильства в сім'ї до ЄРДР, а також про закриття кримінальних проваджень за такими фактами для вжиття до порушників інших передбачених законом заходів впливу та проведення з ними профілактичної роботи.

Питання швидкої та повноцінної взаємодії дільничних інспекторів міліції, кримінальної міліції у справах дітей зі слідчими підрозділами щодо інформування про факти внесення повідомлень про вчинення насильства в сім'ї до ЄРДР, а також про закриття кримінальних проваджень за такими фактами на сьогодні є необхідною умовою профілактичної роботи та ефективного впливу на правопорушників.

На даний час на практиці склалась ситуація, в якій дільничні інспектори міліції часто не мають можливості безпосередньо втручатись у ситуацію насильства в сім'ї на початковому етапі, а матеріали за фактами вчинення насильства в сім'ї отримують на 2-3, а іноді і на 5-7 день після їх реєстрації. У зв'язку з цим, реагування дільничного інспектора міліції на факт вчинення насильства в сім'ї зводиться до формального складання юрисдикційних документів постфактум.

Питання взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ регламентується Наказом МВС України від 14.08.2012 року №700 «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень», але питання взаємодії, у т.ч. й інформування слідчим дільничних інспекторів міліції та працівників кримінальної міліції у справах дітей у справах з насильства в сім'ї не регламентовано.

У зв'язку з чим, з метою належного реагування, необхідно додати до вищенаведеного Наказу положення, відповідно до якого, у разі внесення повідомлень про вчинення насильства в сім'ї до ЄРДР, а також про закриття кримінальних проваджень за такими фактами, зобов'язати слідчих інформувати дільничних інспекторів міліції та працівників кримінальної міліції у справах дітей.

Окрім цього, відповідно до п.5.3.3. Інструкцією з організації реагування органів внутрішніх справ на повідомлення про кримінальні, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події що затверджена Наказом від 22.10.2012 року № 940 «Про організацію

реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ України» працівники чергових частин ОВС зобов'язані негайно надати отриману заяву керівнику органу досудового розслідування (попередньо з'ясувати правову кваліфікацію правопорушення). А відповідно до п. 4.1.7. Типового положення про слідчий відділ (відділення) міського, районного, лінійного управління (відділу) головного управління, управління МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті, затвердженого Наказом МВС України від 09.08.2012 року №686 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України» саме на начальника слідчого відділу, покладається координація діяльності слідчого відділу та оперативних підрозділів (карного розшуку, боротьби з економічною злочинністю, боротьби з незаконним обігом наркотиків, кримінальної міліції у справах дітей) територіального органу Міністерства внутрішніх справ України щодо досудового розслідування кримінальних правопорушень з моменту внесення до ЄРДР відомостей про їх учинення. У зв'язку з чим керівники органів досудового розслідування мають можливість та повноваження забезпечувати та контролювати процес інформування слідчими дільничних інспекторів міліції та працівників кримінальної міліції у справах дітей з приводу вчинення кримінальних правопорушень пов'язаних з насильством в сім'ї.

РОЛЬ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У ПОПЕРЕДЖЕННІ СІМЕЙНО-ПОБУТОВОГО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДИТИНИ

Хмуровська Л.С., кандидат юридичних наук, начальник Рівненського відділення ННІЗН НАВС

Науковцями встановлено, що виховання дитини шляхом покарання призводить до придушення, а не усунення небажаної поведінки. Тому, коли покарання перестає бути невідворотним, пригнічена активність знову прокидається, і все виховання, прищеплене «методом батога», зводиться нанівець. У час, коли наше суспільство характеризується критичною ситуацією у сфері охорони дитинства, супутниками якої є демографічна криза, загострення проблеми здоров'я дітей, значне зростання дитячої бездоглядності та злочинності неповнолітніх, насильство над дітьми в сім'ї заслуговує окремого розгляду та дослідження.

Чи варто вважати так званий «метод батога» проявом насильства?

27 лютого 1991 р. Верховною Радою України було ратифіковано Конвенцію про права дитини. Відтоді Україна де-юре приєдналася до світової спільноти та прийняла на себе обов'язки щодо забезпечення